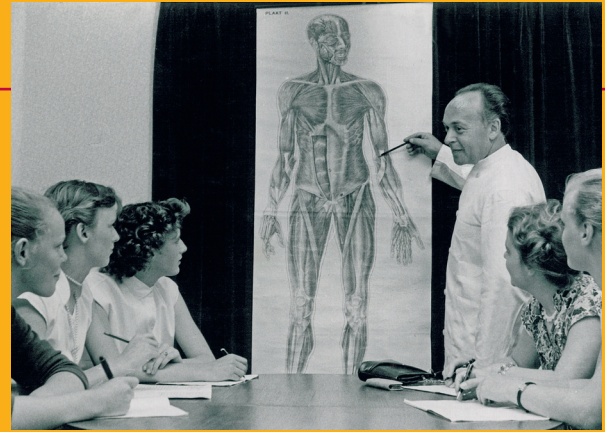

Het allereerste nummer van *TvZ* verscheen op 15 september 1890. We bestaan dus 125 jaar! Een mooie aanleiding om terug te blikken. Nannie Wiegman, directeur van het Florence Nightingale Instituut, neemt ons mee door meer dan een eeuw verpleegkunde in Nederland. In deze eerste aflevering:

125 jaar verpleegkundige opleidingen

Over vijf jaar is het zover. In 2020 staat er een modern opgeleide hbo-verpleegkundige aan je bed. Met de invoering van het nieuwe opleidingsprofiel Bachelor Nursing breekt er voor verpleegkundigen een nieuw tijdperk aan, zo is de belofte. Hoe bijzonder is dat eigenlijk? Wie de oude nummers van *TvZ* erop naslaat, komt al snel tot de conclusie dat het thema opleiding voortdurend onderwerp van gesprek was. Ook al in 1890, toen het allereerste nummer van *TvZ* verscheen. Het heette toen *Maandblad voor Ziekenverpleging*. Welke rol speelde het tijdschrift bij de opleiding van verpleegkundigen?

Vinger in de pap

Het *Maandblad voor Ziekenverpleging* was vooral bedoeld om de 'ziekenverpleging' als nieuw werkterrein te promoten. Er was een vierkoppige damesredactie, met daarin drie verpleegsters, die onder toezicht oog van de artsen Gunning en Van Deventer kwam te staan. Medici hadden tot ver in de twintigste eeuw een belangrijke vinger in de pap als het om het redigeren van de inhoud ging. De grote belangstelling vanuit de medische beroepsgroep voor de ziekenverpleging was niet zo verwonderlijk. Ziekenhuisdirecties hadden er belang bij dat 'hun' verpleegsters een goede opleiding kregen. Verpleegsters woonden, leefden en werkten in het ziekenhuis. Ze kregen er een driejarige opleiding volgens het zogenaamde inservice-systeem, waarbij het ziekenhuis zowel opleider als werkgever was. Het *Maandblad* fungeerde daarbij als spreekbuis van het ziekenhuis. Medici hadden een duidelijke mening over het profiel van de verpleegster en publiceerden dan ook talloze artikelen over de opleiding in het *Maandblad*.

Start hbo-v

Vanaf de Tweede Wereldoorlog kreeg de beroepsgroep meer grip op het eigen beroepsprofiel. Het *Maandblad* was inmiddels omgedoopt in *Tijdschrift voor Ziekenverpleging (TvZ)* en ondergebracht in een stichting. Die was vanaf 1947 in handen

van de Federatie, koepel van beroepsorganisaties. Vanaf dat moment was het thema opleiding niet meer uitsluitend het aandachtsgebied van artsen; verpleegsters zélf publiceerden over hun opleiding. Om inspiratie op te doen reisden redactieleden naar het buitenland om te kijken hoe de opleiding daar georganiseerd was. Het grote verschil bleek de structuur van de opleiding: de inservice-opleiding in Nederland versus de *nursing schools* in het buitenland. Vanaf de jaren '60 begon ook in Nederland het debat over dagopleidingen, zij het aarzelend. Echter, de toenemende specialisatie van ziekenhuizen vereiste beter opgeleide verpleegsters en de inservice-opgeleide verpleegster bleek hiervoor onvoldoende toegerust. In het *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* laaide de discussie op. De uitkomst leidde tot een nieuwe hbo-opleiding voor verpleegkundigen. In september 1972 gingen twee nieuwe opleidingen van start met een startsubsidie van 600.000 gulden: de Katholieke Hogere School voor Verpleegkundigen te Nijmegen en het Seminarium voor Gezondheidszorg te Utrecht. Vanaf dat moment was dit type verpleegkundige niet meer weg te denken uit de Nederlandse gezondheidszorg.

Opleidingsdebat

Dat de opleiding voor verpleegkundigen niet statisch is, maar meebeweegt met vragen uit de samenleving, is prachtig en noodzakelijk. De jaargangen van *TvZ* geven daarvan akte, want binnen dit blad heeft de opleidingsdiscussie altijd centraal gestaan. Anno 2015 staan we opnieuw aan de vooravond van een ingrijpende verandering in de opleiding voor verpleegkundigen. Het verschil met 125 jaar geleden is echter dat verpleegkundigen die noodzaak tot verandering zelf signaleerden. Als dat geen winst is... ■

Het Florence Nightingale Instituut (FNI) is het kenniscentrum voor de geschiedenis van verpleging en verzorging.
www.fni.nl - twitter @FNI.nl